

Tweekleurige vleermuis

Vespertilio murinus

De tweekleurige vleermuis is een middelgrote en opvallend gekleurde vleermuis: de rugvacht is bijna zwart met zilverwitte, 'berijpte' haarpunten en de buik is lichtgrijs. Jonge dieren hebben een lichtbruine, adulten een grijs-witte tot geelachtige kraag. De kop is gedrongen, de snuit en oren zwart. De tragus is kort en breed. De kop-romplengte bedraagt tot 64 mm, de spanwijdte tot 33 cm, het gewicht tot 23 g (SCHÖBER & GRIMMBERGER 1998). Met de lange smalle vleugels is de soort aangepast aan een hoge vliegsnelheid in open ruimte (BAAGØE 1987). De echolocatie lijkt veel op die van rosse vleermuis, bosvleermuis, laatvlieger en noordse vleermuis. Het is de enige soort in West-Europa die regelmatig twee jongen krijgt (DIETZ ET AL. 2011).

Leefomgeving

Jagende dieren worden in Nederland vooral waargenomen boven vaarten, plassen, parkjes en soms in weidegebied. Bij sterke wind wordt in open parkjes binnen de bebouwde kom gejaagd. De jachtvlucht is rechtlijnig op 6-40 m hoogte. Kraamverblijfplaatsen bevinden zich vaak in de nok van lage geschakelde eengezinswoningen of achter gevelbetimmering. Kraamgroepen gebruiken in de zomer een klein netwerk aan verblijfplaatsen, soms op enkele kilometers afstand. Jachtgebieden van vrouwtjes liggen met 2-6 km op relatief korte afstand van de kraamverblijfplaatsen. De soort maakt soms gebruik van lijnvormige landschapselementen, maar vaker vliegen dieren op grotere hoogte naar hun jachtgebied. Mannetjes jagen tot op 5-18 km afstand van hun verblijven. Tweekleurige vleermuizen overwinteren in grotten, kelders en gebouwen (BAAGØE 1987, DIETZ ET AL. 2011, HERMANN ET AL. 2001, VAN NOORT & JANSEN 1994, RYDELL & BAAGØE 1994, SAFI 2006, SCHÖBER & GRIMMBERGER 1998).

Voedsel

Tweekleurige vleermuizen eten vooral dansmuggen en bladluizen. Daarnaast worden ook kokerjuffers, kevers en nachtvlinders gegeten (BAUEROVA & RUPRECHT 1989, RYDELL 1992).

Areaal

Het areaal strekt van Nederland tot in China. De soort heeft zich aan het eind van de twintigste eeuw naar het westen en zuiden uitgebreid (RYDELL & BAAGØE 1994, SAFI 2006, ZÖLLICK ET AL. 1989), maar is daarna plaatselijk ook weer verdwenen (SAFI 2006). Recent zijn dieren gevangen in Zuid-Frankrijk en de Spaanse Pyreneeën (ALBERDI ET AL. 2012). Trekkers worden ver buiten dit gebied gevonden, tot in Finland, de Faeröer (RYDELL & BAAGØE 1994) en op boorplatforms in de Noordzee aan toe (BOSHAMER & BEKKER 2008, RYDELL 1992). In Oost-Europa worden tussen zomer- en winterverblijven afstanden tot meer dan 1500 km overbrugd, terwijl hij elders standsoort is, zoals in Denemarken en het Boheemse Woud (DIETZ ET AL. 2011).

Voorkomen in Nederland

Periode 1970-1988

In 1977 werd de tweekleurige vleermuis voor het eerst in Nederland vastgesteld (LINA 1991). Het aantal vondsten nam

▶ Tweekleurige vleermuis.
Foto: Bernadette van Noort.
Particoloured bat.

geleidelijk toe tot gemiddeld bijna één per jaar (HOLLANDER & LIMPENS 1997). De soort wordt vaak in of bij hoge gebouwen gevonden.

Periode 1989-2012

Er is één keer een baltsend dier vastgesteld (MOSTERT & WONDERGEM 1993). De meeste waarnemingen zijn gedaan in het westen en noorden van het land. In 1997 werd de eerste kraamkolonie voor Nederland gevonden in Maarssebroek (UT) (VAN NOORT & JANSEN 1994). Deze kraamgroep nam aanvankelijk snel in grootte toe, van 17 tot meer dan 115 dieren in 2002 (JANSEN 2002), maar na 2003 werden hier jaarlijks weer 18-35 dieren geteld. In 2002 werd een tweede verblijfplaats gevonden bij Delfzijl (GR), maar deze is kort na

de ontdekking weer verdwenen. Sinds 2004 is de soort tientallen keren met de batdetector gehoord en zijn er enkele braakbalkvondsten per jaar. Er zijn in Nederland geen overwinteringsplaatsen van deze soort bekend.

Veranderingen en oorzaken

Het aantal waarnemingen met batdetectors in de loop van de laatste periode suggereert een toename in Nederland. Opvallend is wel dat er na 2003 geen nieuwe verblijfplaatsen meer zijn gevonden. De oorzaak hiervan is niet bekend.

Bedreigingen en bescherming

Het jachtgedrag, het landschapsgebruik en de verspreiding in de noordwestelijke helft van ons land, vooral langs de kusten van IJsselmeer en Noordzee, maken twekleurige vleermuizen bijzonder kwetsbaar voor windturbines (RYDELLE ET AL. 2010B). Kraamkolonies zijn luidruchtig, en er ontstaat vaak overlast als dieren zich binnen hetzelfde gebouw verplaatsen. Dit resulteert regelmatig in verstoring van de kolonie, of zelfs het weren ervan. Winterslapende dieren in gebouwen zijn kwetsbaar voor renovatie of afbraak (LESIŃSKI ET AL. 2001, VAN NOORT & JANSEN 1994).

Eric Jansen

SUMMARY

Particoloured bat *Vespertilio murinus*

The particoloured bat is rare in the Netherlands. It has been spotted mostly in the west and north of the country. A nursery colony was found for the first time in 1997, in a house in the province of Utrecht. In 2002, a roost was discovered in a house in the extreme northeast of the Netherlands in the province of Groningen. Whether this means that numbers have increased is not clear. The species hunts in open spaces over water and pastures.

